

Sygn. akt III PSK 35/22

POSTANOWIENIE

Dnia 6 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z powództwa W. S.

przeciwko J. S.A. w K.

o odprawę pieniężną,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 6 grudnia 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 22 czerwca 2021 r., sygn. akt III APa 21/20,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego pozwanego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z dnia 7 września 2020 r., VIII P 24/18, zasądził - od strony pozwanej J. SA z siedzibą w K. na rzecz powoda W. S. – kwotę 88.865,10 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczone od dnia 3 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty; w pozostałym zakresie postępowanie umorzył; zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda sumę 215 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz wyrokowi w pkt. I nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 4.936,95 zł.

Powód W. S. w pozwie wniesionym w dniu 12 września 2017 r. wniósł o zasądzenie od strony pozwanej J. S.A. w K. na swoją rzecz kwoty 259.009 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od 3 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty, tytułem

umownej odprawy pieniężnej stanowiącej równowartość trzyletniego wynagrodzenia. W toku postępowania przed doręczeniem odpisu pozwu stronie pozwanej powód ograniczył powództwo do kwoty 88.865,10 zł. W odpowiedzi na pozew strona pozwana J. S.A. w K. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu, podniosła zarzut przedawnienia, względnie nieistnienia zobowiązania.

Sąd I instancji uznał, że zarzut przedawnienia roszczenia nie jest zasadny w okolicznościach badanej sprawy. Sąd, opierając się w tej kwestii na przepisach art. 291 § 1 k.p. oraz art. 123 § 1 pkt 1 i 124 k.c., podniósł, że w oświadczeniu wyrażonym na piśmie w dniu 12 grudnia 1997 r. ówczesny prezes zarządu pozwanej spółki zaznaczył, że wypłata powodowi odprawy nastąpi po jego odejściu z pracy w spółce. Roszczenie stało się wymagalne dnia 3 stycznia 2012 r., a powód dnia 2 stycznia 2015 r., nadał w placówce pocztowej wniosek o zawezwanie do próby ugodowej pozwanej spółki adresowany do Sądu Rejonowego, co przerwało bieg terminu przedawnienia, który rozpoczął na nowo swój bieg z dniem 12 lutego 2015 r., tj. po stwierdzeniu, że do zawarcia ugody nie doszło. Powód wniósł pozew dnia 12 września 2017 r., przed upływem 3-letniego terminu przedawnienia, zawezwanie do próby ugodowej precyzyjnie określało przedmiot wierzytelności, z pisma prezesa zarządu z dnia 12 grudnia 1997 r. wynikało, że przyznał powodowi odprawę w wysokości trzyletniego wynagrodzenia, zaś wypłata odprawy miała nastąpić po odejściu z pozwanej spółki. Stąd Sąd uznał, że dochodzone przez powoda roszczenie w niniejszej sprawie nie uległo przedawnieniu. Roszczenie o wypłatę odprawy pozostawało w związku ze stosunkiem pracy. Nadto Sąd Okręgowy zaznaczył, że z odpisu rejestru handlowego pozwanej spółki wynika, iż mocą uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy z dnia 5 marca 1999 r. zmieniono sposób reprezentacji spółki przez zarząd w ten sposób, że w przypadku powołania zarządu wieloosobowego do składania oświadczeń woli w zakresie praw i obowiązków majątkowych spółki i składania podpisów uprawniony jest każdy z członków zarządu indywidualnie. Przy zobowiązaniu spółki przekraczającym kwotę 100.000 zł, konieczne jest współdziałanie dwóch członków zarządu lub jednego członka zarządu z prokurentem, z tym, że prezes zarządu reprezentuje spółkę bez wymienionego ograniczenia. Powód rozwiązał umowę o pracę dnia 2 stycznia

2012 r. na mocy porozumienia stron. Kryterium służącym do ustalenia wysokości przyznanej powodowi odprawy stanowiło trzyletnie wynagrodzenie (ostatnio otrzymywane). Powód finalne wynagrodzenie za pracę otrzymał w 2008 r. Z zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 10 stycznia 2012 r. wynika, że w 2008 r. otrzymał wynagrodzenie w łącznej wysokości 41.964,12 zł, stąd Sąd zasądził od pozwanej na jego rzecz 88.865,10 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 3 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty.

Wyrok zaskarżyła w całości strona pozwana J. S.A. w K., wnosząc apelację i zarzucając naruszenie prawa materialnego w postaci art. 38 k.c. w zw. z art. 370 § 1 rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 27 czerwca 1934 r. - Kodeks handlowy (obecnie art. 373 § 1 Kodeksu spółek handlowych) przez przyjęcie, że dokument złożony przez powoda zawiera oświadczenie woli pozwanej spółki oraz niezastosowanie art. 291 § 1 k.p. Spółka J. SA z siedzibą w K. wniosła o zmianę wyroku i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu za obie instancje. W odpowiedzi na apelację powód wniósł o oddalenie apelacji w całości jako bezzasadnej i zasądzenie kosztów postępowania za I i II instancję.

Sąd Apelacyjny uznał za zasadne zarzuty apelacji spółki J. zarówno co do kwestii przedawnienia roszczenia, jak i ważności oświadczenia ówczesnego prezesa spółki z dnia 12 grudnia 1997 r., z którego powód wywodził żądanie 3-letniej odprawy. Podniósł w uzasadnieniu, że wniosek o wezwanie do próby ugodowej nie został sformułowany w sposób, który dawałby podstawę do uznania, iż doszło do przerwania biegu przedawnienia. Z pisma z dnia 30 grudnia 2014 r. wynikało, że powód złożył wniosek „o zawezwanie do próby ugodowej w sprawie o zapłatę odprawy za pracę gwarantowanej przez prezesa J. SA.”. Do wniosku nie dołączono żadnych załączników, a strona pozwana otrzymała tylko sporządzony przez sąd odpis wniosku. Sąd podniósł, że wniosek o zawezwanie do próby ugodowej musi wskazywać przedmiot i wartość roszczenia, tymczasem wniosek złożony przez powoda nie precyzuje przedmiotu wierzytelności powoda wobec spółki, jej wysokości i sposobu wyliczenia oraz podstaw przyznania odprawy. Odnosząc się do oświadczenia prezesa zarządu spółki Sąd zauważył, że stosownie do art. 370 § 1 Kodeksu handlowego, jeżeli zarząd spółki był wieloosobowy, sposób

reprezentowania regulował statut. Z odpisu rejestru handlowego prowadzonego dla pozwanej spółki (obowiązującego do dnia 1 stycznia 2001 r.) wynika, że z dniem 10 listopada 1995 r. zmienił się sposób reprezentowania spółki, obowiązujący do dnia 14 kwietnia 1999 r., zatem w momencie podpisywania zobowiązania przez prezesa spółki wobec jej pracownika (powoda w sprawie), obowiązywał ten sposób reprezentacji. W tym okresie zarząd spółki był dwuosobowy, a do składania oświadczeń woli w zakresie praw i obowiązków majątkowych spółki w przedmiocie, w jakim miałyby powstać zobowiązanie spółki przekraczające kwotę 50.000 zł, konieczne było współdziałanie dwóch członków zarządu lub jednego członka zarządu z prokurentem. Powód otrzymywał zasadnicze wynagrodzenie w kwocie 20.867 zł, co przekładałoby się na odprawę w wysokości 62.601 zł. W związku z powyższym, aby czynność prawna spółki akcyjnej została skutecznie dokonana, konieczne było złożenie zgodnych oświadczeń przez osoby, które - stosownie do statutu - musiałyby współdziałać w wykonywaniu kompetencji do reprezentacji spółki, co potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 listopada 2002 r., IV CKN 1520/00, LEX nr 78335, podkreślając, że do oświadczenia woli spółki, jako osoby prawnej dochodzi w momencie złożenia oświadczenia woli przez wszystkie osoby uprawnione do łącznej reprezentacji. Sąd Apelacyjny wyakcentował w uzasadnieniu, aby pamiętać o okoliczności, że przyznanie tzw. odprawy za zasługi przy tworzeniu spółki, która miała być wypłacona z dniem rozwiązania umowy o pracę, nie jest zwykłą czynnością z zakresu prawa pracy, bowiem świadczenie takie nie wynika z żadnych przepisów prawa pracy, a jest jedynie przejawem dobrej woli pracodawcy. Przy weryfikowaniu relacji prawnych pomiędzy sposobem wykonywania łącznej reprezentacji spółki w prawie handlowym, która wymaga współdziałania dwóch członków zarządu do składania oświadczeń woli w imieniu spółki (art. 373 § 1 k.s.h.) a reprezentacją pracodawcy w sprawach z zakresu prawa pracy (art. 3¹ k.p.), która może być wykonywana przez osobę lub organ zarządzający albo inną wyznaczoną do tego osobę, należy brać pod uwagę postanowienia statutu lub umowy spółki prawa handlowego. Co do zasady o tym, czy osoby uprawnione do składania oświadczeń woli w imieniu podmiotu prawa handlowego mogą - w imieniu podmiotu prawa pracy (pracodawcy) - podejmować czynności w sprawach z zakresu prawa pracy nie decydują przepisy prawa handlowego, ale art. 3¹ k.p., który jest normą

szczególną wobec art. 373 § 1 k.s.h. Ta ostatnia regulacja może być rozważna na gruncie art. 3¹ k.p. przy ocenie czynności w sprawach z zakresu prawa pracy podejmowanych wobec osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, jeżeli nic innego nie wynika ze statutu konkretnej spółki prawa handlowego i w odniesieniu do konkretnego stanu faktycznego. Dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu decydujące znaczenie miał jednak zarzut przedawnienia. Mając to na uwadze, w tym stanie faktycznym, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Przy czym zmiana wyroku przez oddalenie powództwa pociągnęła za sobą zmianę orzeczenia o kosztach zastępstwa procesu przed Sądem I instancji. O zwrocie tych kosztów Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. Dz.U.2018.265).

W skardze kasacyjnej powód zaskarżył wyrok w całości i wniósł na podstawie art. 398⁴ § 2 i 3 k.p.c. o jej przyjęcie do rozpoznania, ponieważ istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, powodujące wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego, tj. wykładni art. 123 k.c. w zw. z art. 185 k.p.c., co jest w pełni uzasadnione w świetle oddalenia przez Sąd Apelacyjny powództwa wyłącznie na podstawie, iż w przedmiotowej sprawie doszło do przedawnienia roszczenia wobec uznania, że powód nie przerwał skutecznie biegu terminu przedawnienia w dniu 2 stycznia 2015 r., podczas, gdy z analizy akt sprawy i treści zawiadzenia do próby ugodowej w sposób jednoznaczny wynika, iż doszło do skutecznego przerwania biegu przedawnienia w myśl przepisu art. 123 k.c. w zw. z art. 185 k.p.c. (...) a skarga kasacyjna jest w sposób oczywisty uzasadniona (...). Na podstawie art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. powód zarzucił naruszenie prawa materialnego poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, tj. art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 185 k.p.c., i przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie nie doszło do skutecznego przerwania biegu przedawnienia z uwagi na niespełnienie przesłanek zawartych w art. 185 k.p.c., w sytuacji, gdy z analizy materiału dowodowego znajdującego się w aktach sprawy wynika, że powód skutecznie przerwał bieg przedawnienia, sama zaś treść art. 185 k.p.c. nie wskazuje literalnie na konieczność zawarcia w treści zawiadzenia do próby ugodowej jakichkolwiek

innych elementów niż te wynikające z art. 126 k.p.c., a nadto pismo powoda wzywającego pozwaną do zawarcia ugody spełnia ogólne wymogi pisma procesowego (...). Na podstawie art. 398⁴ § 1 k.p.c. pkt 3 k.p.c. powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku zgodnie z żądaniem pozwu, względnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi II Instancji do ponownego rozpoznania.

Strona pozwana wniosła o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, oddalenie skargi kasacyjnej - w razie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania. Według art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Zagadnienie prawne jest to problem art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego, uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej, powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało ono sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen.

Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Obowiązkiem skarżącego jest też wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Ponadto istotnym zagadnieniem prawnym w rozmieleniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa.

Powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że ten dysonans wynika z różnej wykładni przepisu (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2022 r., I CSK 3262/22, LEX nr 3427346). Powód wskazuje na przepisy art. 123 k.c. w związku z art. 185 k.p.c., nie precyzując jednakże, które przepisy materialnoprawne i proceduralne wymagają wykładni oraz miałyby budzić wątpliwości i oczekiwać na rozstrzygnięcie o precedensowym znaczeniu dla rozwoju prawa. Wystąpienie potrzeby wykładni, oznacza, że określony przepis, istotny z punktu widzenia podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, może być rozumiany na różne

sposoby, a orzecznictwo i nauka prawa albo nie wypracowały w tym przedmiocie żadnego poglądu, albo też prezentują rozbieżne stanowiska. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno w takim wypadku zawierać wskazanie, które przepisy wymagają wykładni i na czym polegają poważne wątpliwości związane z ich rozumieniem lub rozbieżnościami w ich stosowaniu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 sierpnia 2022 r., I CSK 617/22, LEX nr 3414785).

Jako okoliczność uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał również oczywistą zasadność skargi. Powołanie się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności wyroku z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, 6 października 2022 r., III USK 17/22 niepublikowane). Zarzuty kasacyjne nie mogą sprowadzać się do kwestionowania ustaleń faktycznych oraz oceny dowodów dokonanej przez Sąd Apelacyjny, a stosownie do art. 398³ § 3 k.p.c. Sąd Najwyższy jako instancja kasacyjna nie bada zasadności ustaleń faktycznych i oceny dowodów dokonanych przez sąd drugiej instancji, nie dokonuje własnych ustaleń faktycznych co do skuteczności przerwania biegu przedawnienia, odmiennych od przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku.

W skardze nie sporządzono wyodrębnionego wniosku o przyjęcie do rozpoznania, co wprost uchybia dyspozycji art. 398⁴ § 2 k.p.c. Zamiast tego ograniczono się jedynie do stwierdzenia, że przyjęcie skargi do rozpoznania jest uzasadnione faktem oddalenia powództwa przez Sąd Apelacyjny (skarga, s. 2 i 4) oraz okolicznością, że rozstrzygnięcie tego sądu jest „diametralnie inne” niż wyrok sądu I instancji (skarga, s. 6). Odmienne rozstrzygnięcie w sprawie, której dotyczy postępowanie kasacyjne nie może być jedyną okolicznością uzasadniającą przyjęcie skargi. Wymaga to przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie konkretnego przepisu prawa, zastosowanego w danej sprawie, wymagającego interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego jej potrzeba wynika i z jakich powodów

dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nie sposób dokonać oceny wystąpienia w sprawie przesłanek z art. 398⁹ § 1 k.p.c., jeśli nie uczyniono zadość wymogowi z 398⁴ § 2 k.p.c., ponieważ to na profesjonalnym pełnomocniku spoczywa obowiązek sporządzenia uzasadnienia do wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. W przeciwnym razie wskazane postanowienie kończy postępowanie i brak jest szczególnej regulacji prawnej, która pozwalałaby na zmianę takiego postanowienia na wniosek lub z urzędu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2017 r., II UO 16/17, LEX nr 2427165).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., gdyż nie została spełniona jakakolwiek z przesłanek zawartych w tym przepisie, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 102 k.p.c. z uwagi na przypadek szczególnie uzasadniony w sprawie, orzekł jak w sentencji postanowienia.